

שיפור המוטיבציה ושיפור רכישת האנגלית כשפה זרה בתיכון, באמצעות

השימוש בתקשורת ממוחשבת/ אחמד עאמר

תקציר:

אחת הבעיות העיקריות בהוראה של שפה זרה היא הבידוד הפיסי של התלמידים מדוברים אחרים ששפת אימם היא השפה הזרה. דיסרטציה זו היא מחקר ניסויי שבדק את היעילות של תקשורת-מוכוונת-מחשב (CMC) מבחינת המוטיבציה והלמידה בהוראת אנגלית כשפה זרה (EFL). מחקר זה מתמקד בהשפעות הפוטנציאליות של כלי CMC בתהליך של למידת אנגלית כשפה זרה (EFL). (המחקר השווה כלים לשיטות למידה מסורתיות אחרות שאינן נעזרות בכלים אלה.

שש שאלות המחקר שהמחקר ענה עליהן היו:

1. האם ההתנסות ב-CMC חיזקה את המוטיבציה של תלמידי EFL בתיכון ללמוד את השפה, זאת בהשוואה לתלמידי אנגלית שלמדו את השפה בדרך המסורתית שאינה מסתייעת במחשב?
2. האם התנסות ב-CMC שיפרה את ההישגים של תלמידי EFL בתיכון בלימוד אנגלית, זאת בהשוואה לתלמידי אנגלית שלמדו את השפה בדרך המסורתית שאינה מסתייעת במחשב?
3. אילו הבדלים ניתן למצוא בין מרכיבי ה-CMC, כלומר אילו מרכיבים תלמידי EFL בתיכון שופטים בתור האטרקטיביים ביותר כאמצעי ללימוד השפה האנגלית?
4. האם תלמידי EFL שזוהו אפריורי כחלשים וחזקים באנגלית נבדלים, מבחינת השפעת התנסותם ב-CMC על המוטיבציה שלהם ללמוד אנגלית, מתלמידי EFL שלמדו את השפה בדרך המסורתית שאינה מסתייעת במחשב ושאינה מסתייעת בחלשים וחזקים באנגלית?
5. האם תלמידי EFL שזוהו אפריורי כחלשים וחזקים באנגלית נבדלים, מבחינת השפעת התנסותם ב-CMC על הישגיהם, מתלמידי EFL שלמדו את השפה בדרך המסורתית שאינה מסתייעת במחשב ושאינה מסתייעת בחלשים וחזקים באנגלית?
6. לאילו גורמים שנמדדו לפני ההתערבות יש מתאם על המוטיבציה ללמוד שפה כפועל יוצא מהתנסות ב-CMC?

המחקר בוצע בישראל בכפר שאוכלוסייתו ערבית ברובה. במחקר השתתפו 130 תלמידי תיכון ערבים ישראלים הלומדים אנגלית כשפה זרה. הם חולקו באופן מקרי לשתי קבוצות מחקר: קבוצת ביקורת וקבוצת ניסוי. מכשירי הסקר כללו מבחני מיומנות ארציים ושני סקרים. שיטת המדידה לפני טיפול ומדידה לאחר טיפול יושמה על מבחני המיומנות ועל הסקר הראשון. מבחני המיומנות בחנו את השינוי שהתחולל בהישגי התלמידים בשפה האנגלית, ואילו הסקר הראשון בחן את השינוי שחל במוטיבציה של התלמידים ללמוד אנגלית כשפה זרה. הסקר השני בדק אילו מבין חמשת המשתנים של CMC נמצאו אטרקטיביים ביותר בעיני התלמידים. התלמידים התחלקו לארבע קבוצות: שתי קבוצות ניסוי ושתי קבוצות ביקורת אחרי שהסתיימה תכנית ההתערבות עם CMC, הועבר הסקר השני רק לשתי קבוצות הניסוי. הסקר התייחס אך ורק ל-CMC.

באשר למימד היעילות של המימד האינטראקטיבי ברכישת השפה נבחרו משתנה בלתי-תלוי אחד, התערבות CMC, ושלושה משתנים תלויים: מדידות של הישגים, מוטיבציה (הנעה) ואטרקטיביות (משיכה). אמנם נעשו מחקרים קודמים שחקרו תחומים אלה אבל על פי רוב הם הוגבלו למרכיב CMC יחיד, תקשורת צ'אט באופן ספציפי. מחקרים אחרים התייחסו למוטיבציה כאל משתנה אחד שקיבל ניקוד כולל, ללא חלוקה למרכיבי מוטיבציה שונים. לעומת זאת דיסרטציה זו טיפלה ב-CMC באמצעות חמישה מרכיבים: (1) תקשורת שמע סינכרונית (2) תקשורת וידאו סינכרונית (3) תקשורת צ'אט סינכרונית (4) תקשורת לא סינכרונית באמצעות דואר אלקטרוני ו- (5) תקשורת לא סינכרונית באמצעות קבוצת דיון ופורומים. נוסף על כך משתנה המוטיבציה התייחס לעוד שישה גורמים שקשורים במוטיבציה. (1) מוטיבציה אינטגרטיבית ללימוד אנגלית (2) מוטיבציה אינסטרומנטאלית ללימוד אנגלית (3) עצמת המוטיבציה (4) הגישות כלפי לימוד אנגלית (5) ההערכה של שיעורי אנגלית (6) החרדה בכיתת האנגלית. כמו כן, משתנה ההישגים התייחס לארבעת מיומנויות השפה הנדרשת ברכישת שפה: קריאה, כתיבה, הקשבה ודיבור. משתנה ההישגים היה מכוון למדידת הלמידה בשני המצבים השונים של המחקר (קבוצת הניסוי וקבוצת הביקורת). כמו כן, משתנה המוטיבציה היה מכוון למדידת העלאת המוטיבציה בלמידה של אנגלית כשפה זרה בשני המצבים השונים של המחקר. משתנה האטרקטיביות נועד לחקור את ההבדל בין חמשת מרכיבי ה-CMC מבחינת השיפוט של תלמידי אנגלית כשפה זרה בתיכון, כלומר איזה מרכיב הם תופסים כאטרקטיבי ביותר בלימודי אנגלית כשפה זרה.

הניתוח הסטטיסטי מעיד על השפעה מובהקת של CMC הן על המוטיבציה של המשתתפים ללמוד אנגלית כשפה זרה והן על שיפור מיומנויותיהם בכתיבה, בהקשבה ובדיבור. עם זאת הניתוח הסטטיסטי אינו מעיד על השפעה מובהקת במיומנויות קריאה. לפי שיפוט של המשתתפים מרכיב הדואר האלקטרוני היה האטרקטיבי מבין חמשת המרכיבים ב-CMC בלימוד אנגלית כשפה זרה. נדרש מחקר נוסף כדי לבדוק את הנושאים הבאים: האם ההשפעות המובהקות של CMC שהתגלו במחקר ממשיכות לפעול לאורך זמן; האם יש סביבות למידה אחרות שמאפשרות מידת השתקעות (immersion) טובה יותר מ-CMC, למשל מציאות מדומה; ומה ההשפעות של מידת ההשתקעות על רכישת שפה זרה.

מס' מיון בספריה :
428.240285 AME u
מס' מערכת בספריה :
1123697